

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՋՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Պատմության

ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Ֆելիքս Մովսիսյան Վազգենի

/Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 9

« 23 » հունվարի, 2024 թ.

Պ/Բ-024- ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

ՌԻՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

022201.00.6 - պատմություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

022201.01.6 - պատմություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

պատմության

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

առկա /հեռակա/

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

առկա չորրորդ, 2-րդ կիսամյակ

հեռակա 5-րդ, 1-ին կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝

Արթուր Մելիքյան _____

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե arthurmelikyan@rambler.ru

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8.	Դասավանդման մեթոդներ.....	...
9.	Ուսումնառության մեթոդները
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	...
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
	12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
	12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	...
14.	Գնահատում.....	...
	14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	...
	14.2. Հարցաշար.....	...
	14.3. Գնահատման չափանիշներ.....	...
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	...

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Հայոց պատմության պատմագրություն» դասընթացը կարևորվում է պատմագիտության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 022201.01.6 կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում: ՏՀայոց պատմության պատմագրություն՝ առարկան դասավանդվում է պատմության բաժնի ուսանողներին, ուսումնառության չորրորդ տարում: Դասընթացի նպատակն է ապագա մանկավարժներին ծանոթացնել նոր և նորագույն ժամանակներում Հայաստանում և աշխարհի տարբեր երկրներում ձևավորված հայագիտական-պատմագիտական դպրոցների գործունեությանը, նրանց երևելի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությանն ու հայացքներին: Դասընթացի ժամանակ առանձնակի ներկայացվում են հայոց պատմության մի շարք կարևոր հիմնախնդիրների վերաբերյալ տարբեր ժամանակներում տրված գնահատականները:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

- Ուսանողներին հաղորդել հայ պատմագիտության բովանդակության, զարգացման փուլերի, հայոց պատմության իմաստի և նշանակության, ազգային և համաշխարհային պատմագիտական հայեցակարգերի և պատմական գործընթացների հիմնարար և ժամանակակից հասկացությունների, տեսությունների ու մեթոդների իմացություն,
- հայոց և համաշխարհային պատմության ընթացքի, փուլերի, կարևորագույն իրադարձությունների, համաշխարհային պատմական մտքի, պատմական առանձին դպրոցների և ուղղությունների ներկայացուցիչների պատմագիտական հայացքների և հիմնական գաղափարների, ավանդական և նոր տեսությունների իմացություն
- Հայոց պատմության պատմագրության հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- «Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման ընթացքը վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Սովորեցնել Հայոց պատմության պատմագրության տեսական հիմքերը:
- Բացատրել Հայոց քննական պատմագրության ձևավորման և զարգացման այմանները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

- Սովորեցնել ուսանողներին հետազոտական աշխատանքներ տանել Հայոց պատմության պատմագրության բնագավառում և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել հայոց քննական պատմագրության ձևավորման և զարգացման ինքնատիպ նախադրյալներն ու պայմանները, 18-21 դդ. նրա երևելի գործիչների գիտական ժառանգությունն ու պատմահայեցողությունը, Հայոց պատմության տարբեր հիմնախնդիրների վերաբերյալ տարբեր ժամանակներում արտահայտված գիտական կարծիքներն ու տեսությունները:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Հայոց պատմության պատմագրություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը 022201.01.6 «պատմություն» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Հայոց պատմություն», «Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն», «Եվրոպայի պատմություն» դասընթացներից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

«Հայոց պատմության պատմագրություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. իմանա հայոց պատմության պատմագրության տեսական հիմունքները,
2. իմանա հայոց պատմության պատմագրության ուսումնասիրման մեթոդական հիմքները,
3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու համար,
4. կարողանա համադրել տարբեր շրջափուլերում ի հայտ եկած քաղաքական, տնտեսական, հասարակական-պետական, մշակութային գաղափարաբանությունները, վեր հանել դրանց փոխակերպությունների առանձնահատկությունները,
5. կարողանա համակարգել հայոց պատմության պատմագրության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքները, դրանք ենթարկել տեսական վերլուծության, փաստարկել սեփական դիրքորոշումը և կատարել ինքնուրույն հետևություններ,

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

6. կարողանա վերլուծել պատմական գործընթացները, դրանց տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառա-հետևանքային կապերը,
7. կարողանա ձևավորել դիրքորոշումներ հայոց պատմության պատմագրության հիմնախնդիրների նկատմամբ և կատարել դրանց հետազոտություն:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ) Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Հայոց պատմության պատմագրություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել պատմաբանի մասնագիտական գործունեության ընթացքում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	4 կրեդիտ/120 ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	36	8
Գործնական աշխատանք		
Սեմինար պարապմունք	18	4
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	66	108
Ընդամենը	120	120
Ստուգման ձևը՝ ստուգարք		

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴ .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաձանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** – կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսող** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. Դասավանդման մեթոդներն են⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր և այլք:

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

9. **Ուսումնասության մեթոդներն են**⁷՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում....

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարամլունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Հայոց պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտական գիտությունների շարքում,	2				2
2.	Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորումը.	2				2
3.	Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները 19-րդ դարում:	2				2
4.	Միխիթարյան դպրոցի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությունը 19-րդ դ. վերջերին և 20-րդ դ. սկզբին	4				2
5.	Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 20-րդ դ. առաջին կեսին.	2				2
6.	Խորհրդահայ պատմագիտության զագացումը 1920-1991թ.թ.	2				2
7.	Հայոց ազգաձագման հիմնախնդրի պատմագրությունը	2				2
8.	Հայոց հնագույն պետականությունների հիմնախնդրի պատմագրությունը	4				2
9.	Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական և սոցիալ-մշակութային զարգացման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ	4				2
10.	Քրիստոնեության ընդունման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ	2				2
11.	5-18-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը	4				2
12.	Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը	2				4
13.	19դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը	2				4

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

14.	19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը	4			4
15.	Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը		4		8
16.	Հայոց Մեծ ցեղասպանության պատմագրությունը		4		6
17.	Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմության պատմագրությունը		4		4
18.	Թուրք-հայկական պատերազմի պատմագրությունը		2		6
19.	Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. սոցիալ-տնտեսական վերափոխումների հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ		2		2
20.	Խորհրդային Հայաստանի 1950-1980-ական թթ. հասարակական-տնտեսական և քաղաքական զարգացման հիմնախնդիրները		2		6
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	36	18		66

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Քոսյան Ա., Տուն Թորգոմայ	Երևան, 1998
2.	Մովսիսյան Ա., Հայաստանը Մ.թ.ա. երրորդ հազարամյակում	Երևան, 2005
3.	Մովսիսյան Ա., Սրբազան լեռնաշխարհը: Հայաստանը Առաջավոր Ասիայի հնագույն հոգևոր ընկալումներում, 2-րդ հրտ.,	Երևան, 2004,
4.	Ղազարյան Ռ., Հայասա. Քաղաքական և մշակութային պատմությունը	Երևան, 2009
5.	Գրեկյան Ե. Հ., Բիայնիլի Ուրարտու Պետություն և հասարակություն, Երևան, 2016	Երևան, 2016
6.	Ղափանցյան Գ. Ա., Ուրարտուի պատմություն,	Երևան, 1940
7.	Ցականյան Ռ. Ա., Էթնոքաղաքական տեղաշարժերը Մերձավոր Արեւելքում և Հայկական լեռնաշխարհում մ.թ.ա. VII-VI դդ.,	Երևան, 2018

8.	Առաքելյան Բ., Ուրարտուն և հայ ժողովրդի կազմավորումը. Ուրարտու-Հայաստան	Երևան, 1988
9.	Երեմյան Ս., Հայկական առաջին պետական կազմավորումները (VII-VI դդ. Մ.թ.ա.), ՊԲՀ, թիվ 3	Երևան, 1968
10.	Խաչատրյան Վ., Հայոց հին պատմության հարցեր (Ակնարկներ հայոց հին պատմության)	Երևան, 2010
11.	Հայկագունիներ, խմբագր. Վ. Բարխուդարյանի	Երևան, 2013
12.	Տիգրան Մեծ, խմբագ. Է. Լ. Դանիելյան	Երևան, 2011
13.	Ստեփանյան Ա., Պատմության կերպավորությունները Մեծ Հայքում, գիրք Ա	Երևան, 2012
14.	Սարգսյան Գ.Խ., Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանը և Մովսես Խորենացին,	Երևան, 1966:
15.	Մանասերյան Ռ., Հայաստանը Արտավազդից մինչև Տրդատ Մեծ	Երևան, 1997
16.	Կրկյաշարյան Ս. Ս., Հին Հայաստանի պետական կառուցվածքը (Մ.թ.ա VI-մ.թ. IV դդ.)	Երևան, 2005
17.	Տաշեան Հ., «Հայ ազգի տարագրությունը գերմանական վավերագիրներու համեմատ»,	Վիեննա 1921
18.	Տաշեան Հ., Ազաթանգեղոս առ Գեորգյ Ասորի եպիսկոպոսին եւ ուսումնասիրութիւն Ազաթանգեղեայ գրոց,	Վիեննա, 1891:
19.	Աստուրեան Հ., Քաղաքական վերաբերություններ ընդ մեջ Հայաստանի և Հռոմայ 190-էն Ն.Ք.-428 հ. Ք.	Վենետիկ, 1912
20.	Հարությունյան Շ., Պատմագրության զարգացումը,	Երևան, 1974:
21.	Սարուխանյան Ն., «Հայ պատմագիտությունը XIX դարում և XX դարասկզբին»	Երևան, 2013
22.	Սարուխանյան Ն., Խորհրդային պատմագիտությունը 1920-1930-ական թվականներին	Երևան, 2016
23.	Օրմանեան Մ., Ազգապատում, հ. 1	Էջմիածին 2001
24.	Հարությունյան Բ., Երբ է քրիստոնեությունը Հայաստանում հռչակվել պետական կրօն, Հանդես Ամսօրեայ, 1-12, էջ 131-228	Վիեննա, 2006
25.	Մանասերյան Ռ., Հայաստանը Արտավազդից մինչև Տրդատ Մեծ	Երևան, 1997
26.	Բրուտեան Գ., Հայոց դարձի թուականի մասին, Հանդես Ամսօրեայ,	Վիեննա 2001
27.	Մալխասեանց Ստ, Երբ են հայերն ընդունել քրիստոնեությունը, «Էջմիածին» 1944	Էջմիածին, 1944
28.	Անանեան Պ., Գրիգոր Լուսավորչի ձեռնադրութեան թուականը եւ պարագաները,	Վենետիկ, 1960
29.	Քասունի Ե., Ժամանակագրական ճշտումներ հեթանոս հայ Արշակունեաց պատմութեան, «Ակոս» ԺԴ (1953), թիվ 3-7	
30.	Յուզբաշյան Կ., ՏԱՎարայրի ճակատամարտից մինչև Նվարսակի պայմանադրությունը!,	Երևան, 1989
31.	Ավարայրի խորհուրդը, Գիտական նյութերի ժողովածու,	Երևան, 2003
32.	Դավթյան Հ., Մեզ անձանոթ Վարդանանց պատերազմը,	Երևան, 2007
33.	Արմեն Հ., Մարգարանը և Սպարապետը	Լոս Անճելըս, 1952

34.	Ադոնց Ն., Մարգարյան Վասակը պատմաբանների դատաստանի առջև, տես Երկեր, հ., Ա,	Երևան, 2006
35.	Միրումյան Կ., Հայ քաղաքական մտքի պատմությունից,:	Երևան, 2002
36.	Նալբանդյան Վ., ՏՀայերի կողմից պարսկական տիրապետության դեմ ուղղված 451 թ. ապստամբության սոցիալ-քաղաքական պատճառների հարցի շուրջ՝ տե՛ս Տեղեկագիր ՀԳԱԱ, Թիվ 10,	Երևան, 1951,
37.	Հովհաննիսյան Ա., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք առաջին	Երևան, 1957
38.	Սարուխանյան Ն., Հայկական հարցը մինչխորհրդային հայ հասարակական-քաղաքական մտքի ու պատմագրության մեջ	Երևան, 2007
39.	Լազեան Գ., Հայաստան եւ Հայ դատ	Երևան, 1991
40.	Ն.Ադոնց, Հայկական հարցի լուծման շուրջ, Վ.Ա.Դիլոյանի թարգմ., խմբագր., Երևան, 1989:	
41.	Ն.Ադոնց, Երկեր, հ.Ա, Բ, Գ,	Երևան, 1979,
42.	Հայկական հարց// Հանրագիտարան, Կ.Խուդավերդյանի խմբագրությամբ,	Երևան, 1996:
43.	Համբարյան Ա., Ազատագրական շարժումները Արևմտյան Հայաստանում (1898–1908 թթ.),	Երևան, 1999,
44..	Համբարյան Ա., Հայ հասարակական-քաղաքական միտքը արևմտահայության ազատագրության ուղիների մասին (XIX դարի վերջ – XX դարի սկիզբ),	Երևան, 1990,
45.	Համբարյան Ա., Արևմտահայերի 1915 թ. կոտորածները և ինքնապաշտպանական մարտերը (պատմավավերագրություն),	Երևան, 1990,
46	Կիրակոսյան Ջ., «Հայաստանը միջազգային դիվանագիտության և սովետական արտաքին քաղաքականության փաստաթղթերում: (1828 – 1923 թթ)»,	Երևան, 1972:
47.	Լեո, Հայկական հարցի վավերագրերը	Երևան, 2014
48.	Լեո, Թուրքահայ հեղափոխության գաղափարաբանությունը	Երևան, 1994
49.	Ռշտունի Վ., Հայ հասարակական հոսանքները և 1861, 1864, 1870թթ. գյուղացիական ռեֆորմը,	Երևան, 1956
50.	Ռշտունի Վ., Հայ հասարակական հոսանքների պատմությունից. 19-րդ դարի 2-րդ կես, հետռեֆորմյան շրջան	Երևան, 1956
51.	Միմոնյան Հ., Թուրք ազգային բուրժուազիայի գաղափարաբանությունը և քաղաքականությունը,	Երևան, 1986,
52.	Ներսիսյան Մ., Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը թուրքական բռնապետության դեմ 1850-1870 թթ.	Երևան, 1955
53.	Ներսիսյան Մ., Հայաստանը 1870-1890-ական թվականներին (Ազգային-ազատագրական շարժումները և հասարակական-քաղաքական հոսանքները 1870-1880 թթ.:	

54.	Հայ ազգային և Հայաստանի ու Անդրկովկասի սոցիալիստական կուսակցությունների պատմության ակնարկներ /1885-1914 թթ./, խմբ. Ա. Կոստանդյանի	Երևան, 2003
55.	Խոուդինյան Գ. ՀՅ Դաշնակցության քննական պատմություն. Ակունքներից մինչև 1895 թ.	Երևան, 2006
56.	Կարապետյան Մ., Գևորգյան Է. և ուր. Հայոց Մեծ եղեռնի պատմության հիմնահարցերը հայ պատմագրության մեջ	Երևան, 2010
56.	Մ. Գ. Ներսիսյան, Ռ. Գ. Սահակյան, Հայերի ցեղասպանությունը Օսմանյան կայսրությունում	Երևան, 1991
57.	Անտոնեան Արամ, Մեծ ոճիրը: Հայկական վերջին կոտորածները և Թալեադ փաշա: Պաշտօնական հեռագիրներ բնագիրներու ստորագրութեամբ և բազմաթիվ պատկերներով,	Բեյրութ, 1921
59.	Մելքոնյան Ա., Պողոսյան Գ., Աղասյան Ա., Մարուքյան Ա., Քերթմենջյան Դ., Մելիք-Աղամյան Հ., Վարդանյան Վ., Բաղայան Գ., Հովհաննիսյան Ա. Ցեղասպանության հետևանքով հայ ժողովրդի կորուստները և հատուցման կառուցակարգերի մեթոդաբանական հիմունքները:	Երևան, Տիր, 2019
60.	Richard G. Hovannisian, The Armenian genocide: history, politics, ethics,	«Palgrave Macmillan», 1992
	Samuel Totten, William S. Parsons, Israel W. Charny, A century of genocide: critical essays and eyewitness accounts (2-րդ), «Routledge», 2004	
62.	Vahakn N. Dadrian, The History of the Armenian genocide: ethnic conflict from the Balkans to Anatolia to the Caucasus,	«Berghahn Books», 2004
63.	Քառյան Ս., Հայաստանի առաջին հանրապետության պատմության պատմագրություն,	Երևան, 2003:
64.	Քառյան Ս., Հայաստանի միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը 1918-1923 թթ.	Երևան, 2006
65.	Վրացյան Ս., Հայաստանի Հանրապետություն	Երևան, 1993
66.	Մախյան Բ., Ազգային հարցը և հայերի կացությունը Վրաստանի Հանրապետությունում (1918-1921 թթ.)	Երևան, 2016
67.	Ղուլյան Յ. Հայաստան-Ադրբեջան հարաբերությունների պատմությունից 1918-1920 թթ.	Երևան, 2009
68.	Ասրյան Ա., Արամ Մանուկյան. Կյանքը և գործը	Երևան, 2008
69.	Կարապետյան Մհեր «Հայաստանը 1912-1920 թվականներին», 2003	Երևան 2003
70.	Հակոբյան Արարատ «Հայաստանի հանրապետություն (1918–1920 թթ.)», 2005:	Երևան 2005
71.	Հովհաննիսյան Ռիչարդ «Հայաստանի հանրապետություն», հատ. 1. (1918–1919 թթ.),	Երևան 2005
72.	Հովհաննիսյան Ռիչարդ «Հայաստանի հանրապետություն», հատ. 2. (Վերսալից Լոնդոն 1919–1920 թթ.),	Երևան 2014
73.	Հովհաննիսյան Ռիչարդ «Հայաստանի հանրապետություն», հատ. 3. (Լոնդոնից Սևր փետրվար – օգոստոս 1920 թ.), 2015,	Երևան 2015

74.	Հովհաննիսյան Ռիչարդ «Հայաստանի հանրապետություն», հատ. 4. (Մայի և մանգաղի միջև: Մասնատում և խորհրդայնացում 1920–1921 թթ.), 2016,	Երևան, 2016
75.	Ջոհրաբյան Էդիկ «1920 թ. թուրք–հայկական պատերազմը և տերությունները»,	Երևան, 1997,
76.	Հայոց պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հատ. 2-րդ, գիրք 2-րդ.	
77.	Հայոց պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հատ. 3-րդ, գիրք 1-ին.	
78.	Հայոց պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հատ. 3-րդ, գիրք 2-րդ.	
79.	Հայոց պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հատ. 4-րդ, գիրք 1-ին.	
80.	Հայոց պատմություն, ՀՀ ԳԱԱ հատ. 4-րդ, գիրք 2-րդ.	
81.	Ղազախեցյան Վ., Հայաստանը 1920-1940 թթ.	Երևան, 2006
82.	Կարապետյան Մ., Գևորգյան Է., Մելքոնյան Է., XIX դ. երկրորդ կեսի հայ ազգային-ազատագրական շարժման խորհրդահայ պատմագրությունը (1921-1991 թթ.)	Երևան, 2010
83.	Սարուխանյան Ն., Մինչխորհրդային և խորհրդային ժամանակաշրջանում հայկական հարցի լուծման շուրջ Լեռնի պատմաքննական հայեցակետերը,	Երևան 2017
84.	Խորհրդային Հայաստանը 1920-1991 թթ.	Երևան, 2007
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Համբարյան Ա., Երիտթուրքերի ազգային և հողային քաղաքականությունը և ազատագրական շարժումներն Արևմտյան Հայաստանում (1908–1914 թթ.),	Երևան, 1979,
2.	Հայկական հարց// Հանրագիտարան, Կ.Խուդավերդյանի խմբագրությամբ,	Երևան, 1996:
3.	Հայոց ցեղասպանությունը, ուսումնասիրություններ, Պ.Հ.Հովհաննիսյանի խմբագրությամբ,	Երևան, 2001
4.	Хачатрян В., Наири и Армина, ԼՀԳ թիվ 8	Երևան, 1976
5.	Капанцян. «Хайаса- колыбель армян».	Ереван, 1947
6.	Լեո, Հայոց Պատմություն: Միջին դարեր, երկրորդ հատոր:	Երևան, 1967
7.	Ն.Ադոնց, Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում, թարգմ. Ա Թ. Խոնդրկյան և Է.Հ.Խոնդրկյան,	Երևան, 1987
8	Սարգիսյան Բ., Երկուհարյուրամյա գրական գործունեություն և նշանավոր գործիչներ Վենետիկո Մխիթարյան միաբանության,	Վենետիկ 1905
8.	Ադոնց Ն., Հայաստանի պատմություն,	Երևան, 1972
9.	Խուրշուդյան Լ., Հայկական հարցը. բովանդակությունը, ծագումը, պատմության հիմնական փուլերը	Երևան, 1995
10.	Ավետիսյան Հրանտ «Հայկական հարցը 1918 թվականին», 1	Երևան, 1997
10	Ազատյան Հ. «Բախտորոշ պայմանագրեր»,	Երևան, 2002
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		

2.		
----	--	--

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

Խ/Խ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	Հայոց պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտական գիտությունների շարքում,	Հայոց նոր շրջանի պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտական գիտությունների շարքում, նրա պարբերացումը, ուղղությունները, նրանց առանձնահատկությունները, ուսումնասիրության հիմնախնդիրներն ու մեթոդները:	2	ՊԳ. 20
2.	Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորումը.	Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորման նախադրյալները, Մ. Չամչյանի, Ղ. Ինճիճյանի, Հ. Գաթրճյանի և Մ. Էմինի պատմագիտական ժառանգությունը, դրա թեմատիկ առանձնահատկություններն ու նպատակադրումը	2	ՊԳ. 20, 21
3.	Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները 19-րդ դ. դարում:	Ազգային հայեցակարգերն ու պատմափիլիսոփայական ընկալումները XIX դարի արևելահայ իրականությունում. Ա. Գարագաշյանի, Ղ. Ալիշանի, Ա. Երիցյանի, Ք. Պատկանյանի, Ս. Եղիազարովի, Գ.	2	ՊԳ. 20, 21

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		Խալաթյանցի, Մ. Օրմանյանի պատմագիտական ժառանգությունն ու հայացքները:		
4.	Մխիթարյան դպրոցի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությունը 19-րդ դ. վերջերին և 20-րդ դ. սկզբին	Հ. Տաշյանի, Գ. Անանյանցի, Հ. Աստուրյանի, Ն. Ակիմյանի և այլոց պատմագիտական առանգությունը	4	ՊԳ. 17, 18, 19, 20, 21, 22, ԼԳ 8
5.	Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 20-րդ դ. առաջին կեսին	Ն. Ադոնցի, Լեոյի, Հ. Մանանդյանի, Ա. Զիվելեգովի պատմագիտական ժառանգությունն ու հայացքները	2	ՊԳ. 20, 21
6.	Խորհրդահայ պատմագիտության զագացումը 1920-1988թ.թ.	Ա. Հովհաննիսյանի, Ա. Աբրահամյանի, Մ. Ներսիսյանի, Վ. Ռշտունու, Ծ. Աղայանի պատմագիտական ժառանգությունն ու հայացքները	2	ՊԳ 20, 22
7.	Հայոց ազգաձագման հիմնախնդրի պատմագրությունը	Հայ ժողովրդի ծագուման, նրա բնօրրանի, հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում զբաղեցրած տեղի հիմնախնդիրները պարմագրության մեջ	2	ՊԳ. 1-11, ԼԳ 4, 5, ԼԳ 8
8.	Հայոց հնագույն պետականությունների հիմնախնդրի պատմագրությունը	Հայկական լեռնաշխարհի հնագույն պետական կազմավորումների խնդիրը, նրանց էթնոմշակութային հենքը և ժառանգականության հարցերը պատմագրության մեջ. Արատա, Հայասա, Նաիրի, Ուրարտու, Հայկազունիների պետություն	4	ՊԳ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, ԼԳ 4, 5, ԼԳ 8
9.	Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական և սոցիալ-մշակութային զարգացման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ	Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական և սոցիալ-մշակութային զարգացման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ	4	ՊԳ. 11-16, ԼԳ 2
10	Քրիստոնեության ընդունման	Հայոց քրիստոնեական դարձի ժամանակի, կրոնաքաղաքական նախադրյալների ու	2	ՊԳ. 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29

	հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ	նշանակության հիմնախնդիրները		
11.	5-18-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը	5-18-րդ դդ. հայ ազատագրական պայքարի պատմական պայքարի նպատակների, ներքին բնույթի, արդյունքների հիմնախնդիրները պատմագրության մեջ	4	ՊԳ. 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 76, 77, 78 ԼԳ 6
12.	Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը	Մ. Չերազի, Մ. Օրմանյանի, Ն. Ադոնցի, Կ. Եզովի, Լեոի նախախորհրդային շրջանի գիտական ժառանգությունն ու հայացքները Հայկական հարցի մասին: Հայկական հարցը խորհրդահայ և սփյուռքահայ պատմագրության մեջ	2	ՊԳ. 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 82
13.	19դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը	Հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների ձևավորման ժամանակի, ներքին առանձնահատկությունների, գաղափարաբանության հիմնախնդիրները պատմագրության մեջ	2	ՊԳ. 43, 44, 49, 50, 82
14.	19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը	19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման նախախորհրդային և խորհրդային պատմագրությունը	4	ՊԳ. 48, 51, 52, 82

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
-----	------	-----------------------	-----------	--------------	-----------------------------

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

1.	Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը	Հայ ավանդական կուսակցությունների առաջացման սոցիալ-քաղաքական միջավայրի, նրանց քաղաքական ծրագրերի, մարտավարության, պայքարի արդյունքների վերաբերյալ հայ պատմագիտության մեջ առաջադրված տարբեր կարծիքները, պարզաբանել հիմնախնդրի նկատմամբ խորհրդային պատմագրության կողմնակալ վերաբերմունքը և արդի պատմագիտության կողմից կատարված շտկումները:	6	բանավոր	ՊԳ 43, 44, 54, 55, 82
2.	Հայոց Մեծ ցեղասպանության պատմագրությունը	Թուրքական իշխանությունների կողմից ծրագրած և իրագործած հայոց Մեծ եղեռնի նպատակների և հետևանքների հիմնախնդիրները հայ և համաշխարհային պատմագրության մեջ, թուրքական պաշտոնական իշխանությունների կողմից եղեռնի փաստի մերժմանն ուղղված քայլերն ու թուրքական պատմագրության կողմից պատմական անցյալի խեղաթյուրման փորձերը	4	բանավոր	ՊԳ. ՊԳ. 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62
3.	Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմության պատմագրությունը	Հայաստանի առաջին Հանրապետության առաջացման, գոյության ընթացքի ու անկման հիմնախնդիրները	4	բանավոր	ՊԳ. 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74
4.	Թուրք-հայկական պատերազմի պատմագրությունը	Թուրք-հայկական պատերազմի պատճառների, ընթացքի, Հայաստանի Հանրապետության պարտության և դրա պատմական հետևանքների հիմնախնդիրները պատմագիտության մեջ	4	բանավոր	ՊԳ 63, 64, 65, 69, 70, 74, 75
5	Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. տնտեսական վերափոխումների հիմնախնդիրների պատմագրության		4	բանավոր	ՀԳ 79, 80, 81, 84
6	Խորհրդային Հայաստանի 1950-1980-ական թթ.		4	բանավոր	ՀԳ . 80, 81, 84

հասարակական-տնտեսական և քաղաքական զարգացման հիմնախնդիրների պատմագրությունը				
--	--	--	--	--

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

Խ/Ի	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹¹	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹²
1.	Հայոց պատմության պատմագրությունն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտական գիտությունների շարքում,	Հայոց նոր շրջանի պատմության պատմագրությունն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտական գիտությունների շարքում, նրա պարբերացումը, ուղղությունները, նրանց առանձնահատկությունները, ուսումնասիրության հիմնախնդիրներն ու մեթոդները:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր-բանավոր	ՊԳ. 20
2.	Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորումը.	Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորման նախադրյալները, Մ. Չամչյանի, Ղ. Ինձիճյանի, Հ. Գաթրճյանի և Մ. Էմինի պատմագիտական ժառանգությունը, դրա թեմատիկ առանձնահատկություններն ու նպատակադրումը	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր-բանավոր	ՊԳ. 20, 21

¹¹ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹² Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները 19-րդ դ. դարում:	Ազգային հայեցակարգերն ու պատմափիլիսոփայական ընկալումները XIX դարի արևելահայ իրականությունում. Ա. Գարագաշյանի, Ղ. Ալիշանի, Ա. Երիցյանի, Ք. Պատկանյանի, Մ. Եղիազարովի, Գ. Խալաթյանցի, Մ. Օրմանյանի պատմագիտական ժառանգությունն ու հայացքները:	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր-բանավոր	ՊԳ. 20, 21
4	Մխիթարյան դպրոցի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությունը 19-րդ դ. վերջերին և 20-րդ դ. սկզբին	Հ. Տաշյանի, Գ. Անանյանցի, Հ. Աստուրյանի, Ն. Ակինյանի և այլոց պատմագիտական առանգությունը	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր-բանավոր	ՊԳ. 17, 18, 19, 20, 21, 22, ԼԳ 8
5	Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 20-րդ դ. առաջին կեսին	Ն. Ադոնցի, Լեոյի, Հ. Մանանդյանի, Ա. Ջիվեղեզովի պատմագիտական ժառանգությունն ու հայացքները	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր-բանավոր	ՊԳ. 20, 21
6	Խորհրդահայ պատմագիտության զարգացումը 1920-1988թ.թ.	Ա. Հովհաննիսյանի, Ա. Աբրահամյանի, Մ. Ներսիսյանի, Վ. Ռշտունու, Ծ. Աղայանի պատմագիտական ժառանգությունն ու հայացքները	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր-բանավոր	ՊԳ 20, 22
7	Հայոց ազգաձագման հիմնախնդրի պատմագրությունը	Հայ ժողովրդի ծագուման, նրա բնօրրանի, հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում զբաղեցրած տեղի հիմնախնդիրները պարմագրության մեջ	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր-բանավոր	ՊԳ. 1-11, ԼԳ 4, 5, ԼԳ 8

8	<p>Հայոց հնագույն պետականությունների հիմնախնդրի պատմագրությունը</p>	<p>Հայկական լեռնաշխարհի հնագույն պետական կազմավորումների խնդիրը, նրանց էթնովշակութային հենքը և ժառանգականության հարցերը պատմագրության մեջ. Արատա, Հայասա, Նաիրի, Ուրարտու, Հայկազունիների պետություն</p>	<p>ռեֆերատ</p>	<p>Կիսամյակի ընթացքում</p>	<p>Գրավոր-բանավոր</p>	<p>ՊԳ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, ԼԳ 4, 5, ԼԳ 8</p>
9	<p>Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական և սոցիալ-մշակութային զարգացման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ</p>	<p>Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական և սոցիալ-մշակութային զարգացման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ</p>	<p>ռեֆերատ</p>	<p>Կիսամյակի ընթացքում</p>	<p>Գրավոր-բանավոր</p>	<p>ՊԳ. 11-16, ԼԳ 2</p>
10	<p>Քրիստոնեության ընդունման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ</p>	<p>Հայոց քրիստոնեական դարձի ժամանակի, կրոնաքաղաքական նախադրյալների ու նշանակության հիմնախնդիրները</p>	<p>ռեֆերատ</p>	<p>Կիսամյակի ընթացքում</p>	<p>Գրավոր-բանավոր</p>	<p>ՊԳ. 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29</p>
11	<p>5-18-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը</p>	<p>5-18-րդ դդ. հայ ազատագրական պայքարի պայքարի նպատակների, ներքին բնույթի, արդյունքների հիմնախնդիրները պատմագրության մեջ</p>	<p>ռեֆերատ</p>	<p>Կիսամյակի ընթացքում</p>	<p>Գրավոր-բանավոր</p>	<p>ՊԳ. 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 76, 77, 78 ԼԳ 6</p>
12	<p>Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը</p>	<p>Մ. Չերազի, Մ. Օրմանյանի, Ն. Ադոնցի, Կ. Եզովի, Լեոի նախախորհրդային շրջանի գիտական ժառանգությունն ու հայացքները Հայկական հարցի մասին: Հայկական հարցը խորհրդահայ և սփյուռքահայ պատմագրության մեջ</p>	<p>ռեֆերատ</p>	<p>Կիսամյակի ընթացքում</p>	<p>Գրավոր-բանավոր</p>	<p>ՊԳ. 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 82</p>

13	19դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը	Հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների ձևավորման ժամանակի, ներքին առանձնահատկությունների, գաղափարաբանության հիմնախնդիրները պատմագրության մեջ	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր-քանակոր	ՊԳ. 43, 44, 49, 50, 82
14	19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը	19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման նախախորհրդային և խորհրդայի պատմագրությունը	ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	Գրավոր-քանակոր	ՊԳ. 48, 51, 52, 82

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹³

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	Համակարգիչ, պրոյեկտոր
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

¹³ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁴:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

¹⁴«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

- Հայոց պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտության մեջ:
- Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորումը:
- Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները 19-րդ դարում:
- Մխիթարյան դպրոցի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությունը 19-րդ դ. վերջերին և 20-րդ դ. առաջին կեսին:
- Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 20-րդ դ. առաջին կեսին:
- Խորհրդահայ պատմագիտության զարգացումը 1920-1991թ.թ.:
- Հայոց ազգածագման հիմնախնդրի պատմագրությունը:
- Հայոց հնագույն պետականությունների հիմնախնդրի պատմագրությունը:
- Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական և սոցիալ-մշակութային զարգացման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ:
- Քրիստոնեության ընդունման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ:

Ա) 1-ին ընթացիկ ստուգում

▪ Ընդգրկված թեմաները.

- Թեմա 1. Հայոց պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտության մեջ:
- Թեմա 2. Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորումը:
- Թեմա 3. Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները 19-րդ դարում:
- Թեմա 4. Մխիթարյան դպրոցի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությունը 19-րդ դ. վերջերին և 20-րդ դ. առաջին կեսին:
- Թեմա 5. Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 20-րդ դ. առաջին կեսին:
- Թեմա 6. Խորհրդահայ պատմագիտության զարգացումը 1920-1991թ.թ.:
- Թեմա 7. Հայոց ազգածագման հիմնախնդրի պատմագրությունը:
- Թեմա 8. Հայոց հնագույն պետականությունների հիմնախնդրի պատմագրությունը:
- Թեմա 9. Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական և սոցիալ-մշակութային զարգացման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ:
- Թեմա 10. Քրիստոնեության ընդունման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ:

▪ Ընդգրկված հարցեր.

1. Հայոց պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտության մեջ:
2. Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորումը:
3. Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները 19-րդ դարում:

4. Միխիթարյան դպրոցի ներկայացուցիչների պատմագիտական ժառանգությունը 19-րդ դ. վերջերին և 20-րդ դ. առաջին կեսին:
5. Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 20-րդ դ. առաջին կեսին:
6. Խորհրդահայ պատմագիտության զարգացումը 1920-1991 թ.թ.:
7. Հայոց ազգաձագման հիմնախնդրի պատմագրությունը:
8. Հայոց հնագույն պետականությունների հիմնախնդրի պատմագրությունը:
9. Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական և սոցիալ-մշակութային զարգացման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ:
10. Քրիստոնեության ընդունման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ:
11. 5-10-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը:
12. Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը:
13. 11-18-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը:
14. Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը:
15. 19դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը:
16. 19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը:
17. Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը:
18. Հայոց Մեծ ցեղասպանության նախախորհրդային պատմագրությունը:
19. Հայոց Մեծ ցեղասպանության խորհրդահայ պատմագրությունը
20. Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմության պատմագրությունը:
21. Թուրք-հայկական պատերազմի պատմագրությունը:
22. Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. տնտեսական վերափոխումների հիմնախնդիրը:
23. Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. սոցիալական վերափոխումների հիմնախնդիրը:
24. Խորհրդային Հայաստանի 1950-1980-ական թթ. հասարակական-տնտեսական և քաղաքական զարգացման հիմնախնդիրների պատմագրությունը:

Բ) 2-րդ ընթացիկ ստուգում

Ընդգրկվող թեմաները.

- Թեմա 11. 5-18-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը:
- Թեմա 12. Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը:
- Թեմա 13. 19դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը:
- Թեմա 14. 19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը:
- Թեմա 15. Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը:
- Թեմա 16. Հայոց Մեծ ցեղասպանության պատմագրությունը:

Թեմա 17. Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմության պատմագրությունը:

Թեմա 18. Թուրք-հայկական պատերազմի պատմագրությունը:

Թեմա 19. Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. տնտեսական վերափոխումների հիմնախնդիրը:

Թեմա 20. Խորհրդային Հայաստանի 1950-1980-ական թթ. հասարակական-տնտեսական և քաղաքական զարգացման հիմնախնդիրները:

▪ **Ընդգրկված հարցեր.**

- 5-10-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը:
- Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը:
- 11-18-րդ դ.դ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը:
- Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային շրջանի պատմագրությունը:
- 19դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը:
- 19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը:
- Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը:
- Հայոց Մեծ ցեղասպանության նախախորհրդային պատմագրությունը:
- Հայոց Մեծ ցեղասպանության խորհրդահայ պատմագրությունը
- Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմության պատմագրությունը:
- Թուրք-հայկական պատերազմի պատմագրությունը:
- Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. տնտեսական վերափոխումների հիմնախնդիրը:
- Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. սոցիալական վերափոխումների հիմնախնդիրը:
- Խորհրդային Հայաստանի 1950-1980-ական թթ. հասարակական-տնտեսական և քաղաքական զարգացման հիմնախնդիրների պատմագրությունը:

a. **Գնահատման չափանիշները¹⁵.**

1. Մեմինար պարապմունքներ՝ առավելագույնը 40 միավոր:
2. Ընթացիկ ստուգումներ՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր
3. Ինքնուրույն աշխատանք՝ առավելագույնը 20 միավոր:

¹⁵ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝

022201.00.6 - պատմություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

022201.01.6 - պատմություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Ո/բ-024-Հայոց պատմության պատմագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 8-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54	Դասախոսություն	36
			Մեմինար	18
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	66		
Ընդամենը	120			
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Ուսանողներին գիտելիքներ հաղորդել հայրենական պատմագրությունում պատմական գիտելիքների և պատմական գիտության զարգացման փուլերի և ուղղությունների, պատմափիլիսոփայական, գաղափարաքաղաքական հոսանքների, պատմագիրների և հեղինակավոր պատմաբանների գիտականատեղծագործական ժառանգության մասին:</p> <p>Ամրապնդել հարգանքն ու հպարտությունը սեփական ազգի պատմական անցյալի, գիտական ժառանգության նկատմամբ:</p> <p>Նպաստել քաղաքացիական ակտիվ դիրքորոշման ձևավորմանը՝ ազգային նույնականացման և ինքնաճանաչման միջոցով:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <p>Նկարագրել պատմական գիտության զարգացման ներքին և արտաքին գործոնները:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Բացատրել պատմագիտության զարգացման 			

առանձնահատկությունները:

- Բնորոշել հայ պատմագիրների և պատմաբանների հայացքներն ու աշխատությունները:
- Սահմանել հայ պատմաբանների պատմահայեցողության սկզբունքները:
- Վեր հանել պատմագիտական հայեցակարգերի առաջացման պատմական պայմանները:
- Սահմանել հայրենական պատմագրությունում տեղ գտած հայոց պատմության առանցքային հիմնախնդիրները:
- Ճանաչել հայ նշաավոր պատմաբանների գիտական ժառանգությունը:
- Բացատրել հայոց պատմության պատմագրության զարգացման ուղղությունները ժամանակակից փուլում:

Հմտություն

- Կարողանա տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար,
- Կարողանա համադրել պատմական հիմնախնդիրներին տրված տարբեր գնահատականներն ու կարծիքները
- Կարողանա գիտելիքները կիրառել հայոց և համաշխարհային պատմության քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար

Կարողունակություն

- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման ընթացքը և դրանից բխող հետևությունները կրթադաստիրակչական գործընթացում գնահատելու և օգտագործելու կարողություն,,
- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման տարբեր փուլերում առաջադրված տեսական, գաղափարական, գաղափարախոսական դրույթների, կարծիքների, տեսությունների միջև գոյություն ունեցած ընդհանրությունները, նմանություններն ու տարբերությունները բացահայտելու կարողություն,
- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման գործում պատմական կոնկրետ ժամանակի և պատմաքաղաքական իրողությունների ազդեցությունները ճիշտ ընկալելու կարողություն,
- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման օրինաչափությունները ընկալելու և վերլուծելու կարողություն,
- Հայոց պատմության պատմագրության արդյունքները հասկանալու և ձեռք բերված կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառման կարողություն,
- Հայոց պատմության պատմագրության առանքային խնդիրները համադրելու կարողություն,
- ստացած գիտելիքների միջոցով հայոց և համաշխարհային

	<p>նորագույն քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն,</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմագիտական կարծիքներն ու տեսակետները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>Թեմա 1. Հայոց պատմության պատմագրություն առարկան, նրա ուսումնասիրության օբյեկտը և մեթոդաբանությունը: Թեմա 2. Հայ քննական պատմագրության սկզբնավորումը: Թեմա 3. Պատմագիտական ուսումնասիրությունների հայեցակարգային մոտեցումներն ու զարգացման ուղղությունները 19-րդ դ.: Թեմա 4. Մխիթարյան դպրոցի պատմագիտական ժառանգությունը 19-րդ դ. երկրորդ կեսին և 20-րդ դ. առաջին կեսին: Թեմա 5. Հայ պատմագիտության զարգացումը 20-րդ դ. առաջին կեսին: Թեմա 6. Խորհրդահայ պատմագիտության զարգացումը 1920-1988 թթ.: Թեմա 7. Հայոց ազգաձագման հիմնախնդրի պատմագրությունը: Թեմա 8. Հայոց հնագույն պետականությունների հիմնախնդրի պատմագրությունը: Թեմա 9. Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական և սոցիալ-մշակութային զարգացման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ: Թեմա 10. Քրիստոնեության ընդունման հիմնախնդիրը հայ պատմագրության մեջ: Թեմա 11. 5-18-րդ դդ. հայ ազատագրական պայքարի պատմագրությունը: Թեմա 12. Հայկական հարցի նախախորհրդային և խորհրդային պատմագրությունը: Թեմա 13. 19-րդ դ. հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների պատմագրությունը: Թեմա 14. 19-րդ դ. վերջերի և 20-րդ դ. սկզբների հայ ազատագրական շարժման պատմագրությունը: Թեմա 15. Հայ ավանդական քաղաքական կուսակցությունների պատմագրությունը: Թեմա 16. Հայոց Մեծ ցեղասպանության պատմագրությունը: Թեմա 17. Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմագրությունը: 18. Թուրք-հայկական պատերազմի պատմագրությունը: Թեմա 19. Խորհրդային Հայաստանում 1920-1940-ական թթ. հասարակական-տնտեսական վերափոխումների հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ: Թեմա 20. Խորհրդային Հայաստանի 1950-1980-ական թթ. հասարակական-տնտեսական և քաղաքական զարգացման հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Ուսանողների գիտելիքների յուրացման մակարդակը, ձեռք բերած կարողություններն ու հմտությունները բացահայտելու համար կարելի է օգտագործել գնահատման հետևյալ ձևերը՝ բանավոր հարցում, գրավոր հարցում, թեստային առաջադրանք, ընթացիկ ստուգում և այլն:</p>
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր</i></p> <p>1. Բաբայան Լ.Հ., Դրվագներ Հայաստանի վաղ ֆեոդալիզմի</p>

	<p>դարաշրջանի պատմագրության, 5-8-րդ դարեր, Երևան, 1977:</p> <p>2. Մելիք-Բախշյան Ստ., Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն, Երևան, 1989:</p> <p>3. Տեր-Մկրտչյան Գ., Հայագիտական ուսումնասիրություններ, Երևան, 1979:</p> <p>4. Սարուխանյան Ն, Հայկական հարցը մինչխորհրդային հայ հասարակական-քաղաքական մտքի և պատմագրության մեջ, Երևան, 1997:</p> <p>5. Հայ ժողովրդի պատմություն, ԳԱԱ հրատարակություն, հ.6-րդ, Երևան, 1981:</p> <p>6. Հայկական հարց// Հանրագիտարան, Կ.Խուդավերդյանի խմբագրությամբ, Երևան, 1996:</p> <p>7. Հայոց ցեղասպանությունը, ուսումնասիրություններ, Պ.Հ.Հովհաննիսյանի խմբագրությամբ, Երևան, 2001:</p> <p>8. Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչները, 5-18-րդ դդ., Է.Բ.Աղայանի. Էմ.Ա.Պիվազյանի, Հ.Գ.Ժամկոչյանի խմբ., Երևան, 1976:</p> <p>9. Հարությունյան Շ., Պատմագրության զարգացումը, Երևան, 1974:</p> <p>10. Հովհաննիսյան Պ.Հ., Աբրահամյան Ա.Գ., Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա, Երևան, 1981:</p> <p>11. Մալխասյանց Ստ., Մատենագիտական դիտողություններ, Երևան, 1961:</p> <p>12. Քառյան Ս., Հայաստանի առաջին հանրապետության պատմության պատմագրություն, Երևան, 2003:</p> <p>13. Ն.Ադոնց, Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում, թարգմ.Ա Թ..Խոնդրկյան և Է.Հ.Խոնդրկյան, Երևան, 1987:</p> <p>14. Ն.Ադոնց, Հայկական հարցի լուծման շուրջ, Վ.Ա.Դիլոյանի թարգմ., խմբագր., Երևան, 1989:</p> <p>15. Ն.Ադոնց, Երկեր, հ.Ա, Բ, Գ, Երևան, 2006, 2008:</p> <p>16. Հ.Մանանդյան, Երկեր, Երևան, 1977:</p> <p>17. Հ.Մանանդյան, Ֆեոդոլիզմը հին Հայաստանում, Երևան, 1934:</p> <p>18. Լեո, Երկերի ժողովածու, Երևան, 1973:</p> <p>19. Ն. Սարուխանյան, Խորհրդահայ պատմագիտությունը 1920-1930-</p>
--	---

	<p>ական թվականներին, Երևան, 2016:</p> <p>20. Ղազարյան Ռ., Հայասա. Քաղաքական և մշակութային պատմությունը, Երևան, 2009:</p> <p>21. Մովսիսյան Ա., Հայաստանը Քրիստոսից առաջ երրորդ հազարամյակում, Երևան, 2005:</p>
--	---

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/բ-024-Հայոց պատմության պատմագրություն										
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ										
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	5-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ										
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	12	<table border="1"> <tr> <td>Դասախոսություն</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>Սեմինար</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>Լաբորատոր աշխատանք</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Գործնական աշխատանք</td> <td></td> </tr> </table>	Դասախոսություն	8	Սեմինար	4	Լաբորատոր աշխատանք		Գործնական աշխատանք	
Դասախոսություն	8										
Սեմինար	4										
Լաբորատոր աշխատանք											
Գործնական աշխատանք											
	Ինքնուրույն	108									
	Ընդամենը	120									
Ստուգման ձևը	ստուգարք										
Դասընթացի նպատակը	<p>Ուսանողներին գիտելիքներ հաղորդել հայրենական պատմագրությունում պատմական գիտելիքների և պատմական գիտության զարգացման փուլերի և ուղղությունների, պատմափիլիսոփայական, գաղափարաքաղաքական հոսանքների, պատմագիրների և հեղինակավոր պատմաբանների գիտականստեղծագործական ժառանգության մասին:</p> <p>Ամրապնդել հարգանքն ու հպարտությունը սեփական ազգի պատմական անցյալի, գիտական ժառանգության նկատմամբ: Նպաստել քաղաքացիական ակտիվ դիրքորոշման ձևավորմանը՝ ազգային նույնականացման և ինքնաճանաչման միջոցով:</p>										
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.										

Գիտելիք

Նկարագրել պատմական գիտության զարգացման ներքին և արտաքին գործոնները:

- Բացատրել պատմագիտության զարգացման առանձնահատկությունները:
- Բնորոշել հայ պատմագիրների և պատմաբանների հայացքներն ու աշխատությունները:
- Մահմանել հայ պատմաբանների պատմահայեցողության սկզբունքները:
- Վեր հանել պատմագիտական հայեցակարգերի առաջացման պատմական պայմանները:
- Մահմանել հայրենական պատմագրությունում տեղ գտած հայոց պատմության առանցքային հիմնախնդիրները:
- Ճանաչել հայ նշաավոր պատմաբանների գիտական ժառանգությունը:
- Բացատրել հայոց պատմության պատմագրության զարգացման ուղղությունները ժամանակակից փուլում:

Հմտություն

- Կարողանա տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար,
- Կարողանա համադրել պատմական հիմնախնդիրներին տրված տարբեր գնահատականներն ու կարծիքները
- Կարողանա գիտելիքները կիրառել հայոց և համաշխարհային պատմության քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար

Կարողունակություն

- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման ընթացքը և դրանից բխող հետևությունները կրթադաստիրակչական գործընթացում գնահատելու և օգտագործելու կարողություն,,
- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման տարբեր փուլերում առաջադրված տեսական, գաղափարական, գաղափարախոսական դրույթների, կարծիքների, տեսությունների միջև գոյություն ունեցած ընդհանրությունները, նմանություններն ու տարբերությունները բացահայտելու կարողություն,
- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման գործում պատմական կոնկրետ ժամանակի և պատմաքաղաքական իրողությունների ազդեցությունները ճիշտ ընկալելու կարողություն,
- Հայոց պատմության պատմագրության զարգացման օրինաչափությունները ընկալելու և վերլուծելու կարողություն

Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1. Հայոց պատմության պատմագրություն առարկայի տեղն ու դերը հայագիտական գիտությունների շարքում,</p> <p>Թեմա 2. Հայոց ազգաձագման և հայկական հնագույն պետականությունների հիմնախնդիրը պատմագրության մեջ</p> <p>Թեմա 3. Հայ պատմագիտական մտքի զարգացումը 19- 20-րդ դ.դ,</p> <p>Թեմա 4. Հայկական հարցի և Հայոց Մեծ ցեղասպանության պատմագրությունը</p> <p>Թեմա . Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմագրությունը</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Ուսանողների գիտելիքների յուրացման մակարդակը, ձեռք բերած կարողություններն ու հմտությունները բացահայտելու համար կարելի է օգտագործել գնահատման հետևյալ ձևերը՝ բանավոր հարցում, գրավոր հարցում, թեստային առաջադրանք, ընթացիկ ստուգում և այլն:</p>
Գրականություն	<p><i>Պարտադիր</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բաբայան Լ.Հ., Դրվագներ Հայաստանի վաղ ֆեոդալիզմի դարաշրջանի պատմագրության, 5-8-րդ դարեր, Երևան, 1977: 2. Մելիք-Բախշյան Ստ., Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն, Երևան, 1989: 3. Տեր-Մկրտչյան Գ., Հայագիտական ուսումնասիրություններ, Երևան, 1979: 4. Սարուխանյան Ն, Հայկական հարցը մինչխորհրդային հայ հասարակական-քաղաքական մտքի և պատմագրության մեջ, Երևան, 1997: 5. Հայ ժողովրդի պատմություն, ԳԱԱ հրատարակություն, հ.6-րդ, Երևան, 1981: 6. Հայկական հարց// Հանրագիտարան, Կ.Խուդավերդյանի խմբագրությամբ, Երևան, 1996: 7. Հայոց ցեղասպանությունը, ուսումնասիրություններ, Պ.Հ.Հովհաննիսյանի խմբագրությամբ, Երևան, 2001: 8. Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչները, 5-18-րդ դդ., Է.Բ.Աղայանի, Էմ.Ա.Պիվազյանի, Հ.Գ.Ժամկոչյանի խմբ., Երևան, 1976:

9. Հարությունյան Շ., Պատմագրության զարգացումը, Երևան, 1974:
10. Հովհաննիսյան Պ.Հ., Աբրահամյան Ա.Գ., Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա, Երևան, 1981:
11. Մալխասյանց Ստ., Մատենագիտական դիտողություններ, Երևան, 1961:
12. Քառյան Ս., Հայաստանի առաջին հանրապետության պատմության պատմագրություն, Երևան, 2003:
13. Ն.Ադոնց, Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում, թարգմ. Ա.Թ.Խոնդրկյան և Է.Հ.Խոնդրկյան, Երևան, 1987:
14. Ն.Ադոնց, Հայկական հարցի լուծման շուրջ, Վ.Ա.Դիլոյանի թարգմ., խմբագր., Երևան, 1989:
15. Ն.Ադոնց, Երկեր, հ.Ա, Բ, Գ, Երևան, 2006, 2008:
16. Հ.Մանանդյան, Երկեր, Երևան, 1977:
17. Հ.Մանանդյան, Ֆեոդոլիզմը հին Հայաստանում, Երևան, 1934:
18. Լեո, Երկերի ժողովածու, Երևան, 1973:
19. Ն. Սարուխանյան, Խորհրդահայ պատմագիտությունը 1920-1930-ական թվականներին, Երևան, 2016:
20. Ղազարյան Ռ., Հայաստ. Քաղաքական և մշակութային պատմությունը, Երևան, 2009:
21. Մովսիսյան Ա., Հայաստանը Քրիստոսից առաջ երրորդ հազարամյակում, Երևան, 2005: